Zákon o státních zaměstnancích ohrožuje nejen nezávislost státní správy, ale také životní prostředí

15.4.2026 - | Arnika

Poslanecká sněmovna tento týden projednává ve druhém čtení návrh zákona o státních zaměstnancích (sněmovní tisk č. 76), který má zcela nahradit dosavadní služební zákon. Odborníci na veřejnou správu, protikorupční organizace i odbory se shodují: návrh představuje zásadní ohrožení nezávislosti státní správy. Arnika vysvětluje, proč se tento problém bytostně týká ochrany životního prostředí.

Návrh zákona, předložený skupinou vládních poslanců v čele s Radkem Vondráčkem (ANO), ruší více než deset let fungující služební zákon a převádí úředníky do režimu běžného zákoníku práce. Konkrétně: **ruší služební komisi** – nezávislý orgán, který dosud chránil vysoké úředníky před nezákonným politickým tlakem. Jedinou obranou úředníka proti nátlaku shora bude žaloba k soudu, která může trvat roky.

Dále **odstraňuje kariérní postup pro odborníky** – novela služebního zákona z roku 2024, účinná teprve od ledna 2025, zavedla možnost profesního růstu i pro experty, kteří nechtějí řídit lidi. Nový zákon tuto čerstvě zavedenou změnu ruší. Oslabuje rovněž roli nejvyššího státního tajemníka jako koordinační autority pro profesní rozvoj úředníků.

Při zrušení systemizovaného místa bude možné se úředníka **zbavit okamžitě**. Mezi dvěma nevyhovujícími hodnoceními, která mohou vést k výpovědi, stačí odstup pouhých 20 dnů místo dosavadních 60.

Proč se to týká životního prostředí

Nezávislí úředníci jsou klíčovou pojistkou proti tomu, aby politické nebo ekonomické zájmy převážily nad zákonem – například v řízeních EIA, při povolování průmyslových záměrů, v ochraně přírody nebo při kontrole znečišťování. Pokud budou úředníci vystaveni hrozbě rychlého propuštění bez efektivní ochrany, nelze očekávat, že budou odolávat tlaku na vstřícnější rozhodnutí vůči developerům, těžebním společnostem nebo znečišťovatelům.

Již nyní jsme svědky čistek na Ministerstvu životního prostředí, kde byla zrušena sekce pro ochranu klimatu, a na Ministerstvu zahraničních věcí, kde byl rozpuštěn odbor zabývající se protiruským sankcemi. Nový zákon tyto praktiky nejen legitimizuje, ale výrazně usnadňuje.

Co říkají odborníci

Transparency International ČR, Síť k ochraně demokracie, odborové organizace i zástupci akademické sféry se shodují, že návrh nebyl řádně projednán s připomínkovými místy, neprošel standardním legislativním procesem a je v rozporu s vlastní Hospodářskou strategií vlády. Předpokládaná účinnost od 1. července 2026 je podle odborných stanovisek nerealistická.

Česko se přijetím služebního zákona zavázalo před vstupem do EU. Jeho zrušení může mít dopad i na čerpání evropských fondů, včetně prostředků určených na ochranu životního prostředí.

Co můžete udělat

Podpořte výzvu „Státní služba patří občanům, ne politické moci“ na webu nasiurednici.cz a kontaktujte své poslance. Klíčové je období mezi druhým a třetím čtením zákona – právě tehdy je prostor pro pozměňovací návrhy a politický tlak.

Arnika dlouhodobě prosazuje právo občanů podílet se na rozhodování o životním prostředí. Nezávislá a profesionální státní správa je základním předpokladem toho, aby toto právo nebylo jen prázdným slibem.

https://arnika.org/novinky/zakon-o-statnich-zamestnancich-ohrozuje-nejen-nezavislost-statni-spravy-ale-take-zivotnim-prostredi